

PRIMETAX GUIDE: ANONİM ŞİRKETİN KENDİ PAYLARINI İKTİSAP ETMESİ

Hisse Geri Alımı Nedir?

Hisse geri alımı, en basit ifadeyle, bir şirketin piyasada işlem gören kendi hisselerini geri satın alması işlemidir. Şirketlerin finansal stratejilerinden biri olan hisse geri alımları, farklı sebeplerle yapılabilir. Bunlardan bazıları şirketin pay değerini korumak, istenmeyen ortaklardan kurtulmak, hisse başına kârı yükseltmek ve pay sahiplerine nakit kaynak temin etmek olarak sıralanabilir.

Yeni TTK ve Hisse Geri Alımı

01.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren yeni Türk Ticaret Kanunu (TTK) kapsamında, anonim şirketlere kendi paylarını belli sınırlar dahilinde iktisap etme imkânı getirilmiştir. Bu düzenleme ile yalnızca bedeli ortaklar tarafından tamamen ödenmiş paylar iktisap edilebilir.

TTK'nın 379. maddesi çerçevesinde, bir şirketin iktisap edeceği kendi paylarının miktarı, esas sermayenin onda birine kadar olabilir. Diğer bir önemli husus ise, bu işlem için genel kurulun yönetim kurulunu yetkilendirmesi ve bu yetkinin en fazla beş yıl süreyle verilmesidir. Ayrıca, iktisap edilecek payların bedelleri düşüldükten sonra kalan şirket net aktif, esas sermaye ile kanun ve esas sözleşme uyarınca dağıtılmasına izin verilmeyen yedek akçelerin toplamı kadar olmalıdır. Son olarak, iktisap edilecek hisselerin bedellerinin tümü ödenmiş paylar olması gerekmektedir.

Yedek Akçe Ayırma Yükümlülüğü

Yeni TTK'nın 520. maddesi uyarınca, şirketlerin iktisap ettikleri kendi payları için iktisap değerini karşılayan tutarda yedek akçe ayırmaları zorunludur. Bu yedek akçeler, ancak paylar devredildiklerinde veya yok edildiklerinde, iktisap edilen tutarı karşılayacak şekilde çözümlenip serbestçe tasarruf edilebilir.

Net Aktif ve İktisap Kriterleri

TTK'nın 379. maddesinde, iktisap edilecek payların bedelleri düşüldükten sonra, şirketin net aktifinin, en az esas sermaye ile kanun ve esas sözleşmeye göre dağıtılmasına izin verilmeyen yedek akçelerin toplamı kadar olması gerektiği belirtilmektedir. Bu gereklilik şu şekilde ifade edilebilir:

Net Aktif – Hisse Alım Bedeli > Sermaye + Bağlı Yedekler

Muhasebe Kayıtları

Şirketin kendi hisselerini iktisap etmesi durumunda ilgili muhasebe kayıtları şu şekilde olacaktır:

-----/-----
110 Hisse Senetleri (Şirketin kendine ait paylar)
331 Ortaklara Borçlar
-----/-----
-----/-----
331 Ortaklara Borçlar
102 Bankalar
-----/-----
-----/-----
520- Hisse Senetleri İhraç Primleri
540 Yasal Yedekler
-----/-----

Şirketin kendi payını iktisap etmesi satan ortak açısından değer artış kazancı mıdır?

Şirketlerin ortaklarından iktisap edeceği hisselerin satan ortak açısından "değer artış kazancı" olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Gelir Vergisi Kanunu ve Stopaj Düzenlemeleri

Gelir Vergisi Kanunu'nun 94. maddesinde yapılan düzenlemeyle, tam mükellef sermaye şirketlerinin kendi paylarını satın almaları durumunda, üç farklı durumda stopaj yoluyla vergileme yapılması öngörülmüştür:

- *Sermaye Azaltımı*: Satın alınan paylar sermaye azaltılarak itfa edilirse, alım bedeli ile iptal edilen payların itibari değeri arasındaki fark üzerinden, sermaye azaltımı kararı ticaret siciline tescil edildiği tarihten itibaren stopaj uygulanır.
- *Zararlı Elden Çıkarma*: Satın alınan paylar alım bedelinin altında elden çıkarılırsa, alım bedeli ile elden çıkarma bedeli arasındaki fark üzerinden, elden çıkarma tarihi itibariyle stopaj uygulanır.
- *İki Yılda Fazla Süreyle Elde Tutma*: Satın alınan paylar, satın alma tarihinden itibaren iki yıl içinde elden çıkarılmazsa veya sermaye azaltılarak itfa edilmezse, alım bedeli ile payların itibari değeri arasındaki fark üzerinden, iki yılın sonunda kâr payı stopajı yapılır.

Cumhurbaşkanına Verilen Yetkiler

Cumhurbaşkanına, şirketin paylarının Borsa İstanbul'da işlem görüp görmemesine, işlem gören paylarının toplam paylar içindeki oranına, geri alınan payların Borsa İstanbul'da işlem görüp görmemesine, tam mükellef kurumlardan geri alınıp alınmamasına ve şirketin yıllık satış hasılatı gibi unsurlara bağlı olarak, stopaj oranını sifıra kadar indirme veya bir katına kadar artırma yetkisi verilmiştir.

07.07.2023 Tarihli Düzenleme

07.07.2023 tarihinde yayımlanan 7343 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile, payları Borsa İstanbul'da işlem gören tam mükellef sermaye şirketlerinin, iktisap ettikleri kendi paylarına ilişkin dağıtılmış kâr payı sayılan tutarlar üzerinden %0 stopaj uygulaması devam etmiştir. Diğer şirketlerin kendi paylarını iktisap etmeleri durumunda ise, %15 oranında stopaj uygulanması gerektiği belirtilmiştir. Bu düzenleme, 07.07.2023 sonrasında geçerli olup, daha önceki işlemler için %0 stopaj oranı geçerliliğini korumaktadır.

Özet

Yeni Türk Ticaret Kanunu kapsamında, anonim şirketlere kendi paylarını belli sınırlar dahilinde iktisap etme imkânı getirilmiştir.

Gelir Vergisi Kanunu'nun 94. maddesine göre, kendi paylarını iktisap eden şirket, stopaj yükümlülüğünü yerine getirmek zorundadır. Ayrıca, paylarını şirkete satan ortağın değer artış kazancı kapsamında vergiye tabi olması, şirketin stopaj yükümlülüğünü ortadan kaldırmamaktadır. Bu durumda, aynı işlem üzerinden hem ortak hem de şirket tarafından iki kez vergi ödenmesi söz konusu olabilir. Bu düzenleme, şirketlerin kendi paylarını iktisap etmelerinin "dağıtılmış kar payı" olarak değerlendirilmesinden kaynaklanmaktadır.

***